

**Hrvatsko društvo
za kontrolu bez razaranja**
d.o.o.
Croatian Society
of Non Destructive Testing
LLC for services

POJMOVI I DEFINICIJE

CC – 03, revizija 10

Zagreb, 20.5.2016.

Ovaj dokument sadrži informacije koje su vlasništvo Hrvatskog društva za kontrolu bez razaranja d.o.o. Na zahtjev vlasnika ovaj dokument treba vratiti, a njegov sadržaj ne smije se umnožavati, davati drugim osobama ili na bilo koji drugi način koristiti bez pismene suglasnosti direktora.

Izradio: Marijan Vučak

Odobrio: Miro Džapo

- 1. Žalba (*Appeal*)**

Zahtjev podnositelja prijave, kandidata ili certificirane osobe za razmatranje neke negativne odluke Centra za certifikaciju u vezi s njenim/njegovim željenim statusom certifikacije.
- 2. Podnositelj prijave (*Applicant*)**

Osoba koja je Centra za certifikaciju podnijela prijavu za pristup certifikacijskom postupku.
- 3. Ocjenjivanje (*Assessment*)**

Proces kojim se vrednuje stupanj zadovoljenja zahtjeva certifikacijske sheme od strane neke osobe.
- 4. Tijelo ovlašteno za kvalifikaciju osoba (*Authorized qualifying body*)**

Tijelo, neovisno o poslodavcu, ovlašteno od Centra za certifikaciju da priprema i provodi kvalifikacijske ispite.
- 5. Osnovni ispit (*Basic examination*)**

Pismeni ispit za certifikat 3. stupnja kojim kandidat dokazuje poznavanje nauke o materijalima i procesne tehnologije i vrstama grešaka, poznavanje sustava kvalifikacije i certifikacije prema zahtijevanim normama, te poznavanje teorijskih načela metoda nerazornih ispitivanja na razini certifikata 2. stupnja.
- 6. Kandidat (*Candidate*)**

Osoba koja podnijela prijavu, ispunila sve zahtijevane uvijete i nalazi se u postupku kvalifikacije i certifikacije (HRN EN ISO/IEC 17024).
Osoba koja zahtijeva kvalifikaciju i certifikaciju a iskustvo stječe radeći pod nadzorom osoblja čije su kvalifikacije prihvatljive Certifikacijskom centru (HRN EN ISO 9712).
- 7. Certifikat (*Certificate*)**

Dokument kojeg izdaje HDKBR sukladno zahtjevima norme HRN EN ISO/IEC 17024, a kojim se navodi da je osoba kojoj je izdan zadovoljila sve certifikacijske zahtjeve.
Dokument kojeg izdaje HDKBR sukladno zahtjevima certifikacijske sheme, a kojim se navodi da je osoba kojoj je izdan dokazala kompetentnost u području definiranom certifikatom (HRN EN ISO 9712).
- 8. Certifikacija (*Certification*)**

Postupak kojim certifikacijsko tijelo potvrđuje ispunjenje kvalifikacijskih zahtjeva s obzirom na metodu, stupanj i sektor, a koji završava izdavanjem certifikata.
- 9. Certifikacijsko tijelo (*Certification body*)**

Tijelo koje upravlja postupkom certifikacije osoba u području nerazornih ispitivanja sukladno zahtjevima norme HRN EN ISO 9712, Pravilnika o tlačnim posudama, Direktive 2014/68/EU (PED) i koje ispunjava zahtjeve norme HRN EN ISO/IEC 17024 (HDKBR).
- 10. Certifikacijski postupak (*Certification process*)**

Aktivnosti, uključujući prijavu, provjeru, odluku o certifikaciji, recertifikaciju i uporabu certifikata, kojima Centra za certifikaciju utvrđuje da osoba zadovoljava certifikacijske zahtjeve.
- 11. Certifikacijski zahtjevi (*Certification requirements*)**

Skup propisanih zahtjeva, uključujući i onih certifikacijske sheme, koje je potrebno ispuniti kako bi se ostvarila ili održavala certifikacija.
- 12. Certifikacijska shema (*Certification scheme*)**

Kompetencije i drugi zahtjevi koji se odnose na određene kategorije osoba s obzirom na radne ili stručne obveze.

- 13. Stručnost (*Competence*)**
Sposobnost primjene znanja i vještina da bi se ostvarili očekivani rezultati.
- 14. Prigovor (*Complaint*)**
Za razliku od žalbe, osoba ili organizacija prigovorom iskazuje nezadovoljstvo HDKBR-u aktivnostima Centra za certifikaciju ili certificirane osobe i očekuje odgovor.
- 15. Poslodavac (*Employer*)**
Organizacija za koju kandidat radi temeljem valjanog ugovora; poslodavac istovremeno može biti i kandidat.
- 16. Ispitivanje (*Examination*)**
Metodologija, koja je sastavni dio ocjenjivanja, kojom se mjere kompetencije nekog kandidata pomoću jedne ili više metoda kao što su pismeni, usmeni ili praktični ispit, a kako je određeno certifikacijskom shemom.
- 17. Ispitni centar (*Examination centre*)**
Centar koji, po odobrenju Centra za certifikaciju HDKBR-a, provodi kvalifikacijske ispite (Ispitni centar HDKBR-a).
- 18. Ispitivač (*Examiner*)**
Osoba kompetentna za provedbu i ocjenjivanje ispita angažirana uvijek kada ispitivanje zahtjeva stručnu prosudbu (HRN EN ISO/IEC 17024).
Osoba s certifikatom 3. stupnja za metodu i proizvod ili industrijski sektor koju je ovlastio Certifikacijski centra za provedbu, nadgledanje i ocjenjivanje kvalifikacijski ispit (HRN EN ISO 9712).
- 19. Poštenje (*Fairness*)**
Jednake mogućnosti za uspjeh omogućene svakom kandidatu u certifikacijskom postupku.
- 20. Opći ispit (*General examination*)**
Pismeni ispit za certifikat 1. ili 2. stupnja kojim se provjeravaju znanja o načelima metoda nerazornih ispitivanja.
- 21. Nepristranost (*Impartiality*)**
Objektivnost u djelovanju pri čemu se objektivnim smatra potpuni izostanak ili riješen sukob interesa tako da nema negativnog utjecaja na aktivnosti Centra za certifikaciju.
- 22. Industrijsko iskustvo (*Industrial experience*)**
Iskustvo kandidata, prihvatljivo Centru za certifikaciju, stečeno radom pod nadzorom kvalificirane osobe, u prijavljenoj metodi nerazornog ispitivanja i području primjene, potrebno da bi stekle vještine i znanja kojima se zadovoljavaju zahtjevi za kvalifikacijom.
- 23. Zainteresirana strana (*Interested party*)**
Pojedinaac, grupa ili organizacija na koju utječu aktivnosti certificirane osobe ili Centra za certifikaciju
- 24. Nadzornik ispita (*Invigilator*)**
Osoba ovlaštena od Centra za certifikaciju za nadzor nad provedbom kvalifikacijskog ispita, ali ne i za vrednovanje kompetencija kandidata (HRN EN ISO/IEC 17024).
Osoba ovlaštena od Centra za certifikaciju za nadzora nad provedbom kvalifikacijskog ispita (HRN EN ISO 9712).

- 25. Dodatno radno obrazovanje (*Job-specific training*)**
Proces obrazovanja certificirane osobe od strane poslodavca (ili njegovog zastupnika) u području nerazornih ispitivanja specifičnih za poslodavčeve proizvode, opremu odnosno postupke nerazornih ispitivanja, primjenjive propise, norme, specifikacije i procedure, a koje u konačnici vode do ovlaštenja za rad.
- 26. Ispit za glavnu metodu (*Main-method examination*)**
Pismeni ispit za certifikat 3. stupnja na kojem kandidat pokazuje opće i specifično znanje te sposobnost pisanja postupka za nerazorno ispitivanje u glavnoj metodi nerazornog ispitivanja koja se primjenjuje u industrijskom ili proizvodnom sektor-u/ima za koji se traži certifikacija.
- 27. Ispitna pitanja s višestrukim izborom (*Multiple choice examination questions*)**
Pitanja s četiri ponuđena odgovora od kojih je samo jedan odgovor je točan dok su ostala tri netočna ili nepotpuna.
- 28. Uputa za nerazorno ispitivanje (*NDT instruction*)**
Dokument koji sadrži precizni redoslijed kojeg treba slijediti tijekom provođenjem ispitivanja u skladu s usvojenom normom, propisom, specifikacijom ili postupkom.
- 29. Metoda nerazornog ispitivanja (*NDT method*)**
Disciplina koja primjenjuje fizikalni princip u nerazornom ispitivanju (na primjer: ultrazvučno ispitivanje).
- 30. Postupak nerazornog ispitivanja (*NDT procedure*)**
Dokument koji sadrži sve značajne parametre i mjere opreza koje treba primjenjivati za vrijeme nerazornoga ispitivanja proizvoda u skladu s, jednom ili više, normom, propisom ili specifikacijom. Postupak nerazornog ispitivanja može sadržavati primjenu više nerazornih metoda ili tehnika.
- 31. Tehnika nerazornog ispitivanja (*NDT technique*)**
Specifičan način primjene metode nerazornog ispitivanja (na primjer: ultrazvučno ispitivanje uranjanjem).
- 32. Obrazovanje za nerazorna ispitivanja (*NDT training*)**
Postupak izučavanja, u teoriji i u praksi, metode nerazornog ispitivanja za koju se traži certifikat, prema programu odobrenom od certifikacijskog tijela.
- 33. Ovlaštenje za rad (*Operating authorization*)**
Pisana izjava poslodavca, temeljena na opsegu certifikacije, kojom se ovlašćuje osoba za provođenje definiranih zadataka (napomena: ovo ovlaštenje može ovisiti o pruženom dodatnom radnom obrazovanju).
- 34. Osoblje (*Personnel*)**
Osobe, zaposlenici ili vanjski suradnici Centra za certifikaciju koji za Centar izvršavaju aktivnosti iz njegove djelatnosti (uključujući članove odbora).
- 35. Praktični ispit (*Practical examination*)**
Provjera praktičnih vještina kojom kandidat pokazuje znanje te sposobnost provođenje ispitivanja.
- 36. Kvalifikacija (*Qualification*)**
Dokazano znanje, osposobljenost i radno iskustvo, kada je primjenjivo (HRN EN ISO/IEC 17024).
Dokaz fizičkih mogućnosti, znanja, vještina, obrazovanja i iskustva potrebnih za pravilnu provedbu nerazornih ispitivanja (HRN EN ISO 9712).

- 37. Kvalifikacijski ispit (*Qualification examination*)**
Ispit koji provodi certifikacijsko tijelo ili ovlašteno kvalifikacijsko tijelo, kojim se ocjenjuje opće, specifično i praktično znanje te vještina kandidata.
- 38. Kvalificirani nadzor (*Qualified supervision*)**
Nadzor nad kandidatima koji stječu radno iskustvo od strane osoba certificiranih za područje nerazornih ispitivanja u skladu s normom HRN EN ISO 9712, Pravilnikom o tlačnim posudama, Direktive 2014/68/EU (PED) ili od strane osoba koje nisu certificirane, ali, prema mišljenju certifikacijskog tijela, posjeduju znanja, vještine, obrazovanje i isustvo zahtijevano da ispravno provedu ovaj nadzor.
- 39. Recertifikacija (*Recertification*)**
Postupak ponovne validacije certifikata ispitivanjem i zadovoljenjem ostalih uvjeta certifikacijske sheme.
- 40. Pouzdanost (*Reliability*)**
Pokazatelj u kojoj su mjeri ispitni rezultati dosljedni s obzirom na različita vremena i mjestima provedbe ispitivanja, različite oblike ispitivanja i različite ispitivače.
- 41. Administrativno produljenje (*Renewal*)**
Postupak ponovne validacije certifikata bez provedbe ispita prije isteka petogodišnjeg certificiranog razdoblja, slijedom prve certifikacije, proširenja certifikacije ili recertifikacijskog ispita.
- 42. Vlasnik sheme (*Scheme owner*)**
Organizacija (Centar za certifikaciju HDKBR-a) odgovorna za razvoj i održavanje certifikacijske sheme.
- 43. Sektor (*Sector*)**
Određen sektor/područje industrije ili tehnologije u kojem provedba nerazornih ispitivanja zahtijeva specifična znanja o proizvodu, vještinu, opremu odnosno osposobljenost. Sektor/područje se tumači kao određeni proizvod (zavari, odljevci, ...) ili kao industrijski sektori (proizvodnja, zrakoplovstvo, ispitivanje tijekom uporabe, ...).
- 44. Značajni prekid (*Significant interruption*)**
Prekid ili promjena aktivnosti koja onemogućava certificiranoj osobi obavljanje odgovarajućih poslova u metodi i sektoru za koji je certificirana, bilo za neprekinuto razdoblje koje je dulje od jedne godine ili dva i više razdoblja čije ukupno vrijeme prelazi dvije godine (redovni godišnji odmori, bolovanja ili pohađanja tečajeva u trajanju kraćem od 30 dana ne uzimaju se u obzir pri računanju prekida).
- 45. Specifični ispit (*Specific examination*)**
Pismeni ispit za certifikat 1. i 2. stupnja kojim se provjerava znanje o tehnikama ispitivanja primijenjenim u određenom sektoru (jednom ili više), uključujući znanja o proizvodu (jednom ili više) koji se ispituje, te o propisima, normama, specifikacijama, postupcima i kriterijima prihvatljivosti.
- 46. Specifikacija (*Specification*)**
Dokument kojim se navode zahtjevi.
- 47. Uzorak (*Specimen*)**
Uzorci koji se koriste na praktičnom ispitu, predstavljaju karakteristične proizvode koji se uobičajeno ispituju u području koji je kandidat prijavio. Uzorci mogu sadržavati više od jedne ispitne pozicije (površine ili volumena).

- 48. Karakterizacija uzorka (*Specimen master report*)**
Model odgovora, prikazuje optimalne rezultate praktičnog ispita u zadanim uvjetima (vrsta opreme, postavke, tehnika, uzorak, itd.) prema kojima će se ocjenjivati kandidatov ispitni izvještaj.
- 49. Provjera (*Supervision*)**
Čin provjere primjene nerazornih ispitivanja jedne osobe od strane druge osobe, ovo uključuje nadzor nad aktivnostima pripreme za ispitivanje, same provedbe ispitivanja i izvještavnje o rezultatima ispitivanja.
- 50. Nadzor (*Surveillance*)**
Periodično praćenje, tijekom valjanosti certifikacije, rada i rezultata certificirane osobe kako bi se osigurala stalna sukladnost sa certifikacijskom shemom.
- 51. Validacija (*Validation*)**
Čin kojim se dokazuje da će verificirani postupak funkcionirati u praksi i ispuniti željenu svrhu, to se uobičajeno postiže svjedočenjem, pokusom, terenskim ili laboratorijskim ispitivanjima ili odabranim pokusima.
- 52. Valjanost (*Validity*)**
Dokaz prema kojem je ocjenom izmjereno upravo ono što je i bilo očekivano, a kako je određeno certifikacijskom shemom.